

Egels uitgezet op 9 mei 2015

Vorige maand waren er weer 2 meldingen van dode egels. Ik heb het maar niet gezegd tegen de spreekster van de stichting de Toevlucht. Anders had ze misschien die twee herstelde egels niet uitgezet in de fraaie tuin van Wabien. Liefst vijftien belangstellenden hebben de dieren zien wegschuiven in de begroeiing. De twee dames van de stichting waren trouwens best lovend over onze egeltrapjes, eilanden en vlotjes.

De spreekster somde in hoog tempo een groot aantal feiten over egels op. Ik vul ze hier en daar met wat eigenaardigheden aan die ik elders heb gevonden.

- Egels hebben een goed gehoor, maar hun zicht is slecht. Ze zijn bijziend.
- Het reukvermogen is prima. Ze zijn in staat om 3 cm onder de grond nog een prooi te ruiken. Ik las trouwens dat ze precies 10 paar neusharen bezitten.
- Haren bevinden zich op hun kop, buik en poten. Ze hebben ook een staartje dat tot een centimeter of vier groot kan worden.
- Stekels (5000-8000 stuks) zijn van keratine gemaakt, waar onze nagels ook uit bestaan. Het zijn eigenlijk vervormde haren. Bij de geboorte zit er een huidvlies en vloeistof om de stekels, wat na ongeveer een à twee dagen afvalt. De stekels zijn dan nog zacht. Ze verwisselen deze voor een 2e jeugdvorm en daarna komt de volwassen vorm, de 3e en definitieve. Bij seks legt het vrouwtje de stekels plat en spreidt de achterpoten.
- Na de geboorte zijn de jongen blind, doof en kaal. Na 3 weken verlaten ze het nest om buiten voedsel te gaan zoeken.
- Ze eten van alles: vooral insecten, maar ook spinnen, eieren, jonge vogeltjes, muizen, regenwormen, naaktslakken, bessen en andere vruchten, kikkers, mollen en paddenstoelen,
- maar ze zijn zelf ook landschap voor teken, mijten, vliegeneitjes, vlooien, maden en wormen. Daarbij kunnen ze flink stinken.
- Bij de egelopvang geeft men ze voornamelijk harde kattenbrokken met vleessmaak, niet die met vissmaak en water. Geef ze nooit koemelk, want daar krijgen ze diarree van en kunnen ze zelfs aan overlijden. Hele jonge egeltjes krijgen speciale melk of een papje van kattenbrokken, stukjes eendagskuikens of muizen.
- Hun tanden slijten nogal van alle steentjes die ze met hun voedsel naar binnen werken. Soms zijn de tanden daardoor geheel verdwenen of gebroken.
- In juni en juli gaan de partners naar elkaar op jacht voor seks. Ze kunnen dan wel 3 km ver zwerven. Tijdens hun loopjes, maar ook tijdens de paring maken ze allerlei geluiden: snuiven, knorren, piepen en fluiten, sissen en sjirpen. De egeldans, de omtrekkende bewegingen van de lustige egels kan uren duren en vindt doorgaans in de avond plaats. Het vrouwtje is 35 dagen drachtig en perst er dan 3-6 jongen uit, meestal 1x per jaar. Een enkele maal komt het tot 3 worpen, maar die jongen vinden in de herfst doorgaans te weinig voedsel om de winter levend door te komen. Als de jongen oud genoeg zijn om zelf voedsel te kunnen zoeken, vertrekt de moeder uit het nest en laat ze alleen achter.
- De beesten zijn territoriaal, waarbij er flinke gevechten plaats kunnen vinden.
- Egels hebben doorgaans meer dan een nest. In de winter graven ze zich in, vaak onder de grond. Daar gaan ze van november tot april in winterslaap. Hun lichaamstemperatuur daalt daarbij van 36 naar 10 graden, ze verstijven en ademen nog maar eens in de 1 à 2 minuten.

- Een eigenaardige gedragsvorm is het zelfbespeekselen. Dit treedt op als er een onbekende geur voor de neus verschijnt. Vanaf dat moment scheidt het dier een grote hoeveelheid speeksel af waarmee het de stekels gaat insmeren. Het wringt zich daarbij in allerlei vreemde bochten. De speekselvloed is waarschijnlijk bedoeld om het orgaan van Jacobsen te reinigen. Dit orgaan ligt in het bot van het gehemelte en speelt een rol bij de geur en de smaak. Reptielen kennen hetzelfde orgaan, maar hun gedrag is niet hetzelfde. Waartoe het insmeren van de stekels dient is onbekend. Misschien omdat het heel lastig is speeksel kwijt te raken aan los liggende bladeren?
- Ze kunnen goed zwemmen, maar dat niet erg lang volhouden. Enkele tientallen meters, dat halen ze wel. Als ze in het water vallen gaat het zoals ik me al had voorgesteld. Omdat ze zo slecht zien zwemmen ze proberenderwijs langs de kant heen en weer tot ze een klimplek vinden. Of niet helaas.
- Slachtoffers worden de dieren vaak van slakkenkorrels, van honden, katten, het verkeer, maar ook voetballen kinderen wel eens met ze, raken ze in netten met te grote mazen verward (gebruik een net met een zo klein mogelijke maas en zet dat heel goed vast), in McFlurrybekers (daarop zit vaak een deksel waar ze hun kop doorheen steken en die vervolgens niet meer kunnen kwijtraken), in kabelbinders of plastic ringetjes, ze vallen in een put of raken ze gewond doordat men gaat schoffelen of gras maaien en hen per ongeluk raakt omdat ze hun hol te ondiep hebben gegraven. Ik heb zelf wel eens een egel opgegraven in een composthoop.
- De egelopvang bevindt zich in Zuidoost, maar er worden beesten vanuit de wijde omtrek naar Amsterdam gebracht.
- Bij binnenkomst worden de dieren nagekeken op uiterlijke kenmerken zoals parasieten en wonden, ze worden gewogen, hun ontlasting wordt onderzocht en dan wordt een passende behandeling ingezet. Pas als ze minimaal 500 gram wegen mogen ze weer weg.
- Een bijzonder aandoening is het Balloon syndrome. Daarbij nestelt een bacterie die via een wond is binnengekomen, zich onder de huid en gaat gas produceren. Dat gas blijft onder de huid en de egel zwelt op tot 2x de normale grootte. Een prik in de huid verlost ze van de spanning.
- Het uitzetten van genezen egels kan gebeuren op de plaats van herkomst, maar als dat te gevaarlijk blijkt, ook elders. Honderden dieren heeft men in de loop der jaren behandeld.
- Hun natuurlijke omgeving is bij voorkeur een plek met veel blad, begroeiing en lage struiken.
- Wil je een egelhuisje maken dan kun je op internet veel voorbeelden vinden.
- Vind je een dier dat hulp nodig zou kunnen hebben let dan vooral op beweeglijkheid (behalve als hij nog niet uit de winterslaap is) en wonden. Laat de egel anders met rust. Gebruik handschoenen bij het oppakken want je kunt lelijke, geïnfecteerde wonden oplopen. Bij twijfel: bel de Toevlucht 020-6001144, van 9.00 tot 16.00 of anders de Dierenambulance 0900-2100000.

De stichting de Toevlucht bevindt zich op de Bijlmerweide 1 en houdt 13 juni open dag. Dan kun je zien dat ze zich ook nog bezig houden met de opvang van vogels en andere zoogdieren zoals vleermuizen, vossen, maar ook wel eens een slang.

Hans van Beek